

7 tips til mere biodiversitet i haven

Naturen og de danske dyre- og plantearter er presset i Danmark på grund af pladsmangel og for meget næring. Men som have- eller altanejer kan man lave simple tiltag i sin have eller sine krukker, som kan bidrage til mere natur og give gode levemuligheder for såvel planter som dyr. På den måde kan man skabe mere plads til mangfoldighed for de danske arter og dermed bidrage til at forbedre den danske biodiversitet, og havearbejdet bliver måske endda lettere.

Udover at fremme frodighed og artsrigdom, kan det også give dejlige naturoplevelser lige udenfor dine vinduer; fugle vil kunne iagttages på foderbrættet sæsonerne igennem, planternes diverse verden kan udfolde sig og fascinere, børnene kan komme på insektjagt og meget mere.

Hvis du gerne vil invitere den vilde danske natur ind i din have eller altan, så er her 7 simple råd, du kan følge:

Vilde danske planter er ikke ukrudt

Af mange anses de vilde danske planter som værende ukrudt, men disse hjemmehørende plante- og dyrearter har gennem evolutionen udviklet en gensidig afhængighed af og tilpasning til hinanden. Derfor er der en meget større diversitet af dyr knyttet til de danske plantearter end til typiske haveplanter. Derfor kan man med fordel så eller plante danske urter og stauder, eller alternativt blot lade være med at luge, lade ukrudtet gro, undlade at bruge gift og lade de naturlige dynamikker udfolde sig i dele af haven. Når man undlader at bruge gift, gælder det både dyr, miljø, grundvand og biodiversitet. Ved hjælp af skemaet til højre kan man sammensætte planterne i haven, så blomstringsperioden bliver så lang som mulig - til fryd for både øjet og insektlivet.

Græsplænen

En klassisk trimmet græsplæne er den rene ørken for alt andet liv end græs, men lader man hele eller dele af plænen gro, vil det med årene udvikle sig til naturgræs. Naturgræs er fyldt med blomster og urter, som understøtter insektlivet og dermed også andre dyr som f.eks. fugle og pindsvin. Det er vigtigt ikke at gøde, for næringsrig jord vil give mange tidsler, brændenælder og mælkebøtter. Naturgræs skal kun slås to gange om året; i maj og september og det afklippede græs skal fjernes for at udpine jorden. Har man et græsareal, der i forvejen er meget næringsrigt, skal det slås og fjernes oftere, for at udpine jorden.

Vand i haven

Vand er vigtigt for alt liv og det samme gælder i haven og på altanen. Størrelsen og formen er underordnet, så det kan være alt fra en lille underkop med vand til et fuglebad eller en sø. Etableres en dam eller sø i haven, skal den helst ligge i fuld sol og generelt gælder, at des større et vandhul, des mindre pasning kræver det. Vand kan tiltrække alt fra bier og sommerfugle til fugle og pindsvin og selvfølgelig både salamandere, frøer og tudser. Man kan hjælpe søens liv på vej ved at tilsætte en spand vand fra et nærliggende vandhul, men lad endelig være med at sætte fisk ud, for de spiser insekter og andet mikroliv.

Dansk navn	Forår	Sommer	Efterår
Erantis	X		
Hvid anemone	X		
Martsviol	X		
Forglemmigej	X	X	
Alm. vorterod	X		
Alm. guldstjerne	X		
Krybende læbeløs	X		
Blåhat		X	
Blåmunke		X	
Gederams		X	
Slangehoved		X	
Alm. kongepen		X	
Smalbladet timian		X	
Vild gulrod		X	
Alm. kællingetand		X	
Dag-pragtstjerne		X	
Bidende ranunkel		X	
Håret høgeurt		X	
Hvid okseøj		X	
Gul fladbælg		X	
Trævekroner		X	
Merian		X	X
Rød-kløver		X	X
Alm. røllike		X	X
Alm. vedbend		X	X
Alm. knopurt		X	X
Alm. sankthansurt			X
Rejnfan			X
Høst-borst			X

Liste over vilde, insektvenlige planter, som kan sammensættes, så de blomstrer og giver nektar til insekterne fra tidligt forår til sent efterår. (Skema: Hæftet *Vilde Haver*, Fredericia Kommune)

Kvas og dødt træ i haven

Kvas og dødt træ i form af eksempelvis træstubbe, er naturens eget luksushotel for insekter og svampe, og kvasbunkens mange huller og variationen i struktur giver skjul og husly for dyr som f.eks. pindsvinet. Des større bunke man kan lave, des bedre, og des flere kviste, grene, blade og andet plantemateriale man kan fylde på bunken, des mere tørt og varmt bliver der inde i bunken. Kvasbunker og kvashegn vil med tiden synke sammen, så hver sommer, når man klipper hækken eller beskærer frugttræerne, kan man lægge nye grene på bunken. For at gøre bunken eller hegnest æstetisk flot kan man plante f.eks. blomsterkarse op af.

Man kan nemt lave kvasbunken til et flot grenhegn. (Foto: Habitats)

Krat og buske

Buske, krat og hegn kan være hjemsted og ynglested for både større og mindre dyr. Det er fordelagtigt at have mange forskellige træer og buske i sit krat eller hegn, for så blomstrer de og sætter frugt forskudt hen over året, hvilket giver bedre fødegrundlag for dyrene. Man kan desuden udnytte krattets skærmende effekt som afgrænsning til naboen eller til en støjende vej, og det kan klippes til på en af siderne, så det ligner en almindelig hæk set udefra, men er vildt og naturligt på den anden side. Man kan plante vedbend eller kaprifolie for at dekorere, men ellers skal man lade det passe sig selv, lade blade og kvas ligge og lade stubbe og stammer stå i 1,5-3m højde, for at give de bedste betingelser for biodiversiteten og naturen.

Stendynger

På samme måde som en kvasbunke giver stembunker ly og læ for en række insekter og andre dyr og samtidig opvarmes stenene, så dyrene kan overvintre mellem og varme sig på stenene. Et stendige eller en stensætning giver dermed plads til liv, samtidig med det ser flot ud og kan give en naturlig rumdeling i haven. Det kan også give sjove oplevelser for børn, hvis man løfter på en sten, for at se hvad der gemmer sig af liv under. Når man laver en stembunke, er det vigtigt at lægge de største sten nederst og evt. grave lidt ned i jorden, da det skaber stabilitet, og så skal man sørge for, at der er en hældning, så stenene ikke falder ned.

Stendynger er gode for dyrelivet, da dyrene kan gemme sig i de mange hulrum og samtidig kan de være meget dekorative. (Foto: Katrine Turner)

Sydvendte skrånninger

Sydvendte skrånninger er ekstra eksponeret for sol og derfor bliver jorden varmere end andre steder. Derfor giver sydvendte skrånninger gunstige forhold for mange vilde dyr. Hvis skrånningen har bar jord, kan vilde bier grave gange, og hvis der er store sten, kan dyr som firben og sommerfugle varme sig op om morgenen, så kroppen kan komme i gang. Hvis jorden er næringsfattig eller rig på grus, vil der desuden være gode forhold for mange vilde planter.

Vil du læse mere om, hvordan du kan forvandle din have til et naturligt paradys for hjemmehørende planter og dyr, eller vil du blot have uddybet disse 7 tips, så kan du læse mere på Vild Med Viljes hjemmeside eller i hæfterne "Naturen i din have" og "Vilde haver": <https://www.vildmedvilje.dk/naturen-i-din-have/> og <https://www.vildmedvilje.dk/vilde-haver/>.

Gladsaxe Kommune har sommeren 2020 ti Vild med Vilje-områder, så du er også altid velkommen til at skrive til kommunen for råd og vejledning i, hvordan din have eller altan kan blive lidt vildere: natur@gladsaxe.dk.